

Hoe gebruik je dit boek? 6

Het dierenrijk 10

Zoogdieren 14

- apen en halfapen 18
 - mensapen 18 • apen 20 • halfapen 24
- olifanten 26
- zeekoeien 27
- hoefdieren 28
 - nijlpaarden 28 • kamelen 29 • varkens 30
 - herten 32 • giraffen 35 • antilopen 36
 - geiten 38 • schapen 40 • runderen 42
 - neushoorns 44 • tapirs 45 • paarden 46
- roofdieren 48
 - beren 48 • honden 52 • hyena's 55
 - civetkatachtigen 56 • katten 58 • marters 62
 - robben 66
- knaagdieren 68
 - eekhoornachtigen 68 • muizen 70
 - muisachtigen 72 • bevers 75
 - stekelvarkens en cavia's 76
- haasachtigen 78
- handvleugeligen 80
- insecteneters 84
- buideldieren 86
- eierleggende zoogdieren 89
- Xenarthra 90
- schubdieren 91
- tandwalvissen 92
- baleinwalvissen 96

Vogels 98

- pinguïns 100 • stormvogels 102
- roeipotigen 103 • eendvogels 104
- futen 105 • loopvogels 106
- steltlopers, kraanvogels en flamingo's 107
- roofvogels 110 • duiven 113 • hoenders 114
- meeuwen en alken 118 • waadvogels 119
- koekoeken 120 • trogons 121 • papegaaien 122
- uilen 124 • kolibries en gierzwaluwen 126
- scharrelaarvogels 127 • spechten
- zangvogels 129

Reptielen 140

- krokodillen 142 • hagedissen 144
- wormhagedissen 151 • brughagedissen 152
- slangen 153 • schildpadden 158

Amfibieën 160

- kikkers 162 • padden 165
- vuurbuikpadden 166
- salamanders en grotsalamanders 167

Vissen 170

- haaien 172 • roggen 174 • platvissen 175
- palingachtigen 176 • meerval 177 • haringen 178
- kabeljauwen 179 • zalmachtigen 180
- hengelaarvissen 182 • schorpioenvissen 183
- karperachtigen 184 • koornaarvissen 185
- stekelbaarsachtigen 186 • bonte baarzen 187
- baarsachtigen 188 • kogelvissen 193

Insecten 194

kevers 196
vlinders 202
vliesvleugeligen 208
 mieren 208 • wespen 209 • bijen 210
kakkerlakken en termieten 212
sprinkhanen 213
tweevleugeligen 214
 vliegen en muggen 214
libellen 215
vlooien en luizen 216
wantsen 217

Kreeften 218

krabben 220
pantserkreeften 222 • garnalen 224
krabbenkreeften 225 • kleine kreeften 226

Spinachtigen 228

spinnen 230 • schorpioenen 235 • mijten 236
duizendpoten 237

Weekdieren 238

slakken 240 • mosselen 244
inktvissen 247

Stekelhuidigen 250

zee-egels 252
slangsterren en zeesterren 254

Neteldieren en sponzen 256

korallen 258 • zeeanemonen 260 • kwallen 262
sponzen 263

Wormen 264

ringwormen 266 • rondwormen 268
platwormen 269

Uitgestorven dieren 270

... meer dan 65.000.000 jaar geleden 270
... meer dan 10.000 jaar geleden 272
... sinds 500 jaar 274

Woordenlijst 276

Register 282

De overzichtsbladzijden

Het dierenrijk lijkt met zijn talrijke soorten vrij onoverzichtelijk. Toch hebben veel dieren overeenkomsten met elkaar: sommige hebben bijvoorbeeld acht, vier of zes poten, andere drinken als jong melk bij hun moeder.

Op basis van deze overeenkomsten en verschillen is het dierenrijk onderverdeeld in groepen. Ook dit boek is volgens deze overeenkomsten en verschillen onderverdeeld in hoofdstukken. Elk nieuw hoofdstuk begint steeds met twee bladzijden met een overzicht van de betreffende groep dieren. Daarna worden de verschillende diersoorten beschreven.

Hiernaast zie je de overzichtsbladzijde van het hoofdstuk over amfibieën.

1 Symbool

Iedere diergroep heeft zijn eigen symbool: een kleine afbeelding die je op de overzichtspagina voor het eerst ziet en die je door de rest van het hoofdstuk leidt. Op de bladzijden die volgen, zie je hetzelfde symbool steeds links- en rechtsboven aan de bladzijde staan.

2 Aparte kleur

Ieder hoofdstuk in dit boek heeft zijn eigen kleur. Zo is de kleur van het hoofdstuk over 'amfibieën' groen en dat van de zoogdieren rood. De eerste dubbele bladzijde heeft de herkenningkleur als achtergrond. Op de bladzijden die volgen, komt de kleur steeds terug in de balk boven aan de bladzijde.

Inhoudsopgave
Een uitgebreid overzicht van de verschillende diergroepen vind je in de inhoudsopgave van bladzijde 10 tot en met bladzijde 13.

1 **Amfibieën**

Wormsalamanders zien niets en kunnen nauwelijks horen. Maar ze hebben wel een goede reukzin.

De amfibieën waren de eerste gewervelde dieren, die van het water het land opkropen. Er zijn drie vormen: de salamanders, de kikvorsachtigen of staartloze amfibieën en de wormsalamanders. Veel amfibieën brengen nog een groot deel van hun leven door in het water. Bijna allemaal leggen ze daar ook hun eieren. Uit de kuit komen de larven, die veranderen in een volwassen amfibie.

Kikkers, padden en vuurbuikpadden
Kikvorsachtigen zijn de bekendste amfibieën. Daartoe behoren de kikkers, de padden en de vuurbuikpadden. Water- of groene kikkers komen eind april uit hun winterverblijf op de bodem van de vijver. Na de lange periode van → verstijving zijn ze donkerbruin van kleur. Al snel kleuren ze terug heldergroen. De mannetjes lokken dan met luid gekwaak de vrouwtjes. Die leggen slijmerige klompen met wel 10.000 eieren in het water. Over de → kuit lozen de mannetjes hun zaad om ze te bevruchten.

Kikker of pad?
Er zijn ongeveer 3500 soorten kikkers en padden. Het is niet altijd gemakkelijk om ze uit elkaar te houden. Echte kikkers zoals onze bruine kikker of landkikvors hebben lange, sterke achterpoten en kunnen ver springen. Padden daarentegen lopen met hun allemaal even lange poten veel gemakkelijker. Ze zijn veel plomper dan kikkers. Verder onderscheiden ze zich door hun wrachtige huid. Bij kikkers is deze glad. Amfibieën drinken niet. Ze nemen water op via de huid.

Uit de eieren van de groene kikker kruipen na vier dagen larven, de dikkopjes. Ze hebben, net als vissen, kievaan waarmee ze in het water ademen. Voordat de larven na ongeveer 12 weken in kleine kikkers veranderen, krijgen ze longen. Daarmee haalt de groene kikker op het land adem. De meeste amfibieën ontwikkelen zich op die manier.

160

3 Afbeeldingen

De kleurige plaatjes op de beginpagina's laten je heel verschillende vertegenwoordigers van de diergroep in hun omgeving zien. De duidelijke tekeningen tonen de bijzonderheden, bijvoorbeeld de ontwikkeling van ei tot kikker.

4 Onderschriften

Bij elke afbeelding staat een korte tekst. Hier wordt het plaatje uitgelegd. Zo begrijp je beter wat er getekend is.

6 Leesteksten

De teksten op de overzichtsbladzijden vertellen uitvoerig over de speciale diergroep, bijvoorbeeld over amfibieën, reptielen of vogels. Hier lees je de belangrijkste kenmerken van een groep en de bijzonderheden van verschillende soorten. De teksten zijn in korte zinnen geschreven. Zo kun je op ontdekkingsreis gaan en stap voor stap je kennis over de geschiedenis en leefwijze van de dieren vergroten.

De vuursalamander is onze grootste salamander. Hij wordt tot 20 cm lang. Salamanders zijn kluisdiertjes. In de poortijd trekken echter veel vrouwtjes naar het diepste bijzijnde water. Om te overwinnen gaan de dieren vaak naar een gemeenschappelijk onderkomen.

Amfibieën met een staart
Salamanders en womsalamanders zijn salamanderachtigen. Vaak zien ze eruit als hagedissen. De meeste ontwikkelen zich net als kikkers en padden uit eijes in het water. Enkele salamanderachtigen brengen ook levende jongen ter wereld of zetten → larven in het water uit. De volwassen salamanders bewonen vochtige gebieden. Veel grotsalamanders verlaten zelfs nooit hun leefgebied in het water.

Halfklare dieren
Sommige salamanderachtigen worden nooit echte landdieren. Ze breken de → verandering van larve naar volwassen dier halverwege af en behouden hun leven lang enkele eigenschappen van larven. Ze halen bijvoorbeeld adem met → kieuwen. Een dergelijke 'blijvende larve' is de axolotl, die zijn hele leven in het water kan doorbrengen. Sommige van deze larvenvormen kunnen zowel in het water als op het land leven.

Amfibieën onder de grond
Amfibieën graven zich meestal alleen 's winters in de aarde in en → verslijven daar. De womsalamanders leven echter uitsluitend in de grond. Je zou op het eerste gezicht denken dat het women zijn. Het zijn primitieve amfibieën. Ogen en oren liggen in de huid en zijn nauwelijks ontwikkeld. Womsalamanders leven alleen in wame, tropische landen.

De Surinaamse pad, of pipa, draagt haar eieren mee tot de larven, eruit kruipen. Deze ontwikkelingen zich dan op haar rug tot kant-en-klare padden.

De goliathkikker wordt 40 cm lang en is de grootste kikvorsachtige.

Het kleinste kikkerdje is slechts 7 mm en zit op een vingertop.

Er zijn meer dan 4000 soorten amfibieën

5 Kikkers, padden, vuurbuikpadden en verwanten: ongeveer 3500 soorten

Salamanders en grotsalamanders: ongeveer 360 soorten

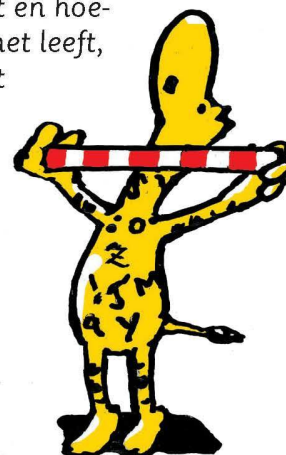
Womsalamanders: ongeveer 170 soorten

Grootste amfibie: reuzensalamander, tot 1,50 m lang

Kleinste amfibie: gele madagaskarglikkier, 7 mm lang

Steeds van de partij: Papiti
Dit is Papiti, het vrolijke Lexiconpaard. Je kent hem misschien nog niet, maar hij heeft grote honger naar kennis en begeleidt je door dit boek. Nieuwsgierig als hij is, houdt hij alles in de gaten: hoe lang een dier is, wat en hoeveel het eet, waar het leeft, hoeveel jongen het krijgt – enzovoort!

Dus doe als hij:
kijk en leer!

5 Kader met informatie over de soort

In deze kaders zie je in één oogopslag hoeveel diersoorten er tot de diergroep behoren en hoe de belangrijkste ondergroepen heten. Hier wordt ook steeds het kleinste en het grootste dier van deze groep genoemd.

De diersoorten

Na de twee gekleurde bladzijden waarmee elk hoofdstuk begint, vind je op de bladzijden die volgen de beschrijving van vele diersoorten die tot deze groep behoren. En omdat zelfs in een boek van honderden bladzijden niet alle diersoorten genoemd kunnen worden, heeft de schrijver de belangrijkste en voor kinderen interessantste dieren uitgekozen. Zo vind je makkelijk de weg in dit dierenlexicon:

1 Symbool van de diergroep

Het symbool van iedere diergroep zie je steeds links en rechts boven aan de bladzijde staan. Je kent dit symbool al van de overzichtsbladzijde aan het begin van het hoofdstuk. Verder staat de naam van de diergroep aangegeven.

2 Kleurige balken

De herkenningkleur van ieder hoofdstuk wordt hier herhaald. Zo zie je bij het doorbladeren al snel in welk hoofdstuk je terecht bent gekomen.

3 Ondergroepen

De grote diergroepen zijn onderverdeeld in ondergroepen. Iedere nieuwe ondergroep begint met een inleidende tekst. In de gekleurde balk bovenaan wordt de groep nogmaals genoemd.

4 In één oogopslag

Bij iedere diersoort zie je onder de naam een aantal symbolen:

- 🌍 Waar het dier leeft: bijvoorbeeld het werelddeel, land, eiland of zee
- 📏 Lengte van het dier: bij zoogdieren is dat van de kop tot de staartaanzet, bij andere dieren de totale lengte
- 👤 Hoogte van het dier: bij grote zoogdieren de schouderhoogte, bij sommige van de poten tot en met de kop

1
2

ZOOGDIEREN
Apen en halfapen: Halfapen

3 Halfapen

Halfapen leven alleen in Afrika en Azië. De meeste komen voor op het eiland Madagaskar voor de kust van Afrika. Meer dan de helft van de zoogdieren die daar leven, zijn halfapen. Deze dieren bestaan al meer dan 60 miljoen jaar. Ze zijn slechts verre verwanten van de echte apen. Veel halfapen zijn nachtdieren met enorme ogen.

Ringstaartmaki's hebben geurklieren aan de onderarmen, mannetjes ook aan de bovenarmen. Daarmee wrijven ze over voorwerpen die ze niet kennen om die zo als hun bezit aan te duiden. Jongen van de ringstaartmaki's worden door alle vrouwtjes van de groep verzorgd en zelfs gezoogd.

4 Ringstaartmaki

🌍 Madagaskar 📏 tot 35 cm

De meeste halfapen die op Madagaskar leven zijn maki's, waaronder dan ook de ringstaartmaki. Met zijn lange staart doet deze aan een wasbeer denken, maar hij mauwt dan weer als een kat. Ringstaartmaki's zijn overdag actief. Meestal trekken de dieren rond in groepen van een stuk of twaalf dieren op zoek naar vruchten. Het zijn goede klimmers en ze wagen ook op gladde rotsen grote sprongen. Het liefst zitten ze in de zon. Als het koud wordt, kruijpen ze dicht tegen elkaar aan.

Indri's eten vruchten die ze in bomen plukken. Af en toe vangen ze ook een vogel.

4 Indri

🌍 Madagaskar 📏 tot 80 cm

De indri is de grootste halfaap. Hij heeft een opvallend kleine kop. Indri's zijn dagdieren die in families of paren leven. Omdat hun achterpoten veel langer zijn dan hun armen. Vroeg in de ochtend klimmen ze in een boom en beginnen hun concert. Hun geluid klinkt als het gebelf van een hond. Op Madagaskar worden ze vereerd als heilige dieren.

Als ringstaartmaki's rusten, slaan ze hun staart onder hun lichaam en dan naar achteren. Als ze lopen, houden ze hem als een vlag omhoog.

24

📏 vleugelspanwijdte bij vlinders

! Dieren met dit symbool zijn giftig.

Sommige zijn zelfs voor mensen gevaarlijk.

Bij de grootte van de dieren wordt altijd de gemiddelde grootte genoemd. Vanzelfsprekend zullen er altijd nog wel een paar grotere exemplaren zijn.

6 Leestekst

In de tekst staat het belangrijkste en interessantste over elk dier, bijvoorbeeld hoe het leeft, wie zijn vijanden zijn of welke bijzondere eigenschap-

pen het heeft. Af en toe zie je in de tekst een pijl: → Deze verwijst naar een apart overzicht op bladzijde 276. Daar kun je opzoeken wat er bedoeld wordt met een bepaald begrip.

Apen en halfapen: Halfapen

ZOOGDIEREN

Over apen en geesten

7

In het oude Rome geloofde men dat de geesten van de doden 's nachts rondzwierden. Goede geesten noemden ze laren, de boze lemuren. De lemuren maakten de mensen bang met hun stemmen. Die voelden zich hierdoor bekeken en bedreigd. Om ze gunstig te stemmen, brachten de mensen de lemuren offers. Toen onderzoekers eeuwen geleden op het eiland Madagaskar 's nachts voor het eerst rondzwervende halfapen zagen, noemden ze die lemuren.

op zoek gaan naar voedsel. Ze hebben het vooral voorzien op vogels. Omdat de plumpe lori zich zo langzaam beweegt en dichterbij sluipt, heeft zijn prooi vaak niets in de gaten. Dan hapt de plumpe lori bliksemsnel toe.

6

Dwerggalago

☿ Afrika ☼ tot 14 cm Galago's worden ook wel 'bushbaby's' genoemd, omdat ze huilen als een baby. De dwerggalago is de kleinste galago en tevens de kleinste halfaap. Hij lijkt bijna niet op zijn verwanten en ziet er ongeveer uit als een springmuis. Het is een nachtdier met enorme ogen. In het donker lichten

De kleine dwerggalago maakt, ook in het donker, sprongen van zo'n 4 meter om een prooi te vangen. Hij wordt daarbij geholpen door zijn scherpe zintuigen.

ze op als gloeiende kolen. Bij het minste geluid spitsen galago's hun oren. Geen prooi ontgaat ze. Ze jagen op insecten en kleine dieren.

Plumpe lori

☿ Azië ☼ tot 37 cm

De plumpe lori komt vooral in Indonesië voor. Net als zijn kleine neef, de slanke lori, beweegt hij zich zeer langzaam voort. Toch is hij een behendige klimmer. Als hij achterna wordt gezeten, vlucht hij achterstevoren een boom in. Zo kan hij zijn aanvaller steeds in de gaten houden. Plumpe lori's zijn alleseters, die 's nachts

De plumpe lori wordt op het eiland Java ontdekt als ongeluksbrenger.

5

5 Afbeeldingen

Van ieder dier in dit boek is er minstens één afbeelding – een kleurenfoto van het dier in zijn natuurlijke omgeving of een natuurgelooze tekening. In het bijschrift vind je nog wat aanvullende informatie.

7 Kleurige kaders

In de kleurige kaders vind je interessante informatie:

Weetjes

Hier vind je bijzondere weetjes waarmee je anderen kunt verbazen.

Verhaal

Bij dit teken vind je een leuk verhaal, dat vaak iets vertelt over de geschiedenis.

De natuur in

Hier moet je zelf in actie komen. Simpele aanwijzingen en tips wijzen je de weg.

Vraagje

Deze vragen laten anderen zweeten – maar gelukkig weet jij het antwoord!

Hoe vind ik iets?

In dit boek staan de dieren niet van A tot Z, maar per diergroep gerangschikt. Als je niet weet bij welke groep een dier hoort, kijk dan even in het register. Daar staan alle dieren uit dit boek op alfabetische volgorde met daarachter het nummer van de bladzijde waar je het kunt vinden.

Het dierenrijk

Er zijn vandaag de dag 1,5 miljoen diersoorten bekend. Deze zijn precies omschreven en bij wetenschappers over de hele wereld bekend. Men vermoedt dat er minstens 5 miljoen diersoorten op aarde zijn. Tot 250 jaar geleden kenden dierkundigen maar ongeveer 4200 diersoorten. Vele natuurliefhebbers kenden echter nog dieren waarvan de geleerden tot dan toe nooit hadden gehoord. In de twintigste eeuw werden de meeste diersoorten door wetenschappers ontdekt en precies beschreven.

Van eencellig organisme tot organisme met veel cellen

Alle dieren bestaan uit heel kleine cellen. Hoe verder een dier ontwikkeld is en hoe groter hij is, uit hoe meer cellen hij bestaat. De cellen van hoogontwikkelde dieren hebben in het lichaam een speciale functie: een groep cellen zorgt bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van de botten, een andere voor die van de spieren.

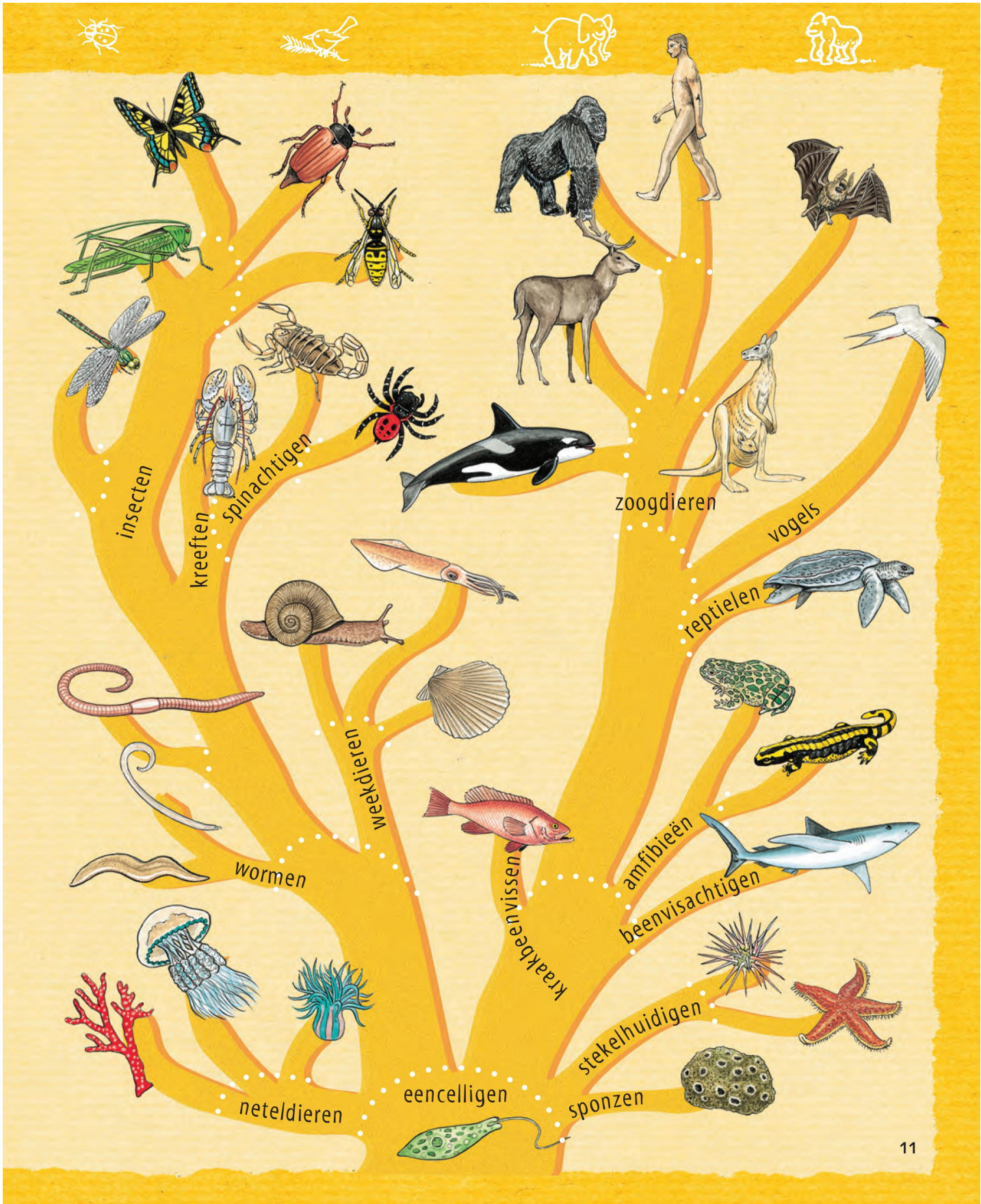
Weer andere cellen zorgen voor de aanleg van de huid of een orgaan, zoals het gehoor of de lever. De simpelste organismen bestaan slechts uit één cel. Die moet alle belangrijke functies vervullen: voedsel opnemen en afvalstoffen uitscheiden, ademhaling, groei en voortplanting. Deze → eencelligen kunnen het allemaal.

Eencelligen komen tegenwoordig voor in zeeën, rivieren en meren of in vochtige bodems. Ze zijn lange tijd geleden ook ontstaan in water. Uit deze eencellige organismen zijn in de loop van miljoenen jaren dieren, planten en schimmels ontstaan.

De stamboom van de dieren

Uit de eerste dierlijke eencelligen ontstonden simpele dieren zoals de oerspons. Destijds ontstonden ook al hogerontwikkelde dieren zoals de oerkorallen en de oerwallen. Enkele soorten veranderden in de loop van de tijd. Ze pasten zich aan de veranderende omgeving aan. Op deze manier ontstonden de eerste wormen, weekdieren en geleedpotigen, en uiteindelijk ook de gewervelde dieren. Alle dieren stammen van dezelfde voorouders af. Alleen kennen we niet alle tussenliggende vormen.

Deze vereenvoudigde stamboom laat zien welke diersoorten met elkaar verwant zijn. Diersoorten die in dezelfde tak van de stamboom zitten, zijn het meest met elkaar verwant. Zo zijn de reptielen nauwer met de vogels verwant dan met de kikkers. Apen en mensen ontwikkelden zich lange tijd hetzelfde. Ongeveer tien miljoen jaar geleden veranderde dat. Toen verschenen de eerste menselijke wezens op aarde.

De aarde in stappen

Vier miljard jaar geleden koelde de gloeiende aarde langzaam af. Nu konden zich de eerste levensvormen ontwikkelen. De eerste tijd bevolkten bacteriën de aarde. Daarna volgden

de eencellige organismen. Daaruit ontwikkelden zich uiteindelijk alle levensvormen tot en met de mens. Dit heeft miljoenen jaren geduurd. In deze onvoorstelbaar lange tijd veranderde de aarde voortdurend.

4 miljard jaar geleden

550

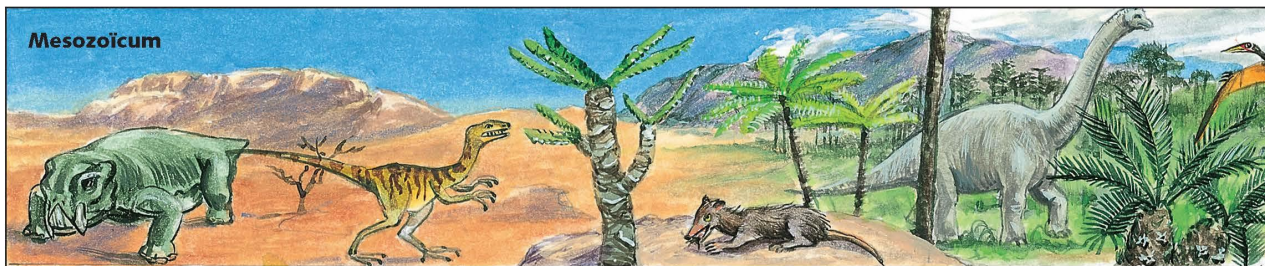

De aarde is ontstaan uit een wolk van gas en stof. Het duurt ongeveer 500 miljoen jaar voordat zich aan het oppervlak water vormt. Bacteriën en algen ontstaan.

In de warme zeeën leven de eerste stekelhuidigen en kreeften. De eerste weekdieren ontwikkelen zich net als de eerste gewervelde dieren.

voor 250

200

Op aarde ontstaan grote bergen. Het wordt warmer. De eerste dinosaurussen en de eerste zoogdierachtige organismen ontwikkelen zich. Ze sterven weer uit.

Op aarde heerst gedeeltelijk een woestijnklimaat. De sau-riërs ontwikkelen zich tot enorme dieren. Er ontwikkelen zich kleine zoogdieren.

60

35

25

Op aarde heerst een warm en vochtig klimaat. Naald- en loofbomen breiden zich uit. Alle gewervelde diersoorten zijn er. Er ontstaan veel soorten zoogdieren.

Het koelt af op aarde en er ontstaan steppen. Vogels, en vooral zoogdieren, ontwikkelen zich tot enorme afmetingen. Ze sterven echter weer uit.

De aarde in stappen

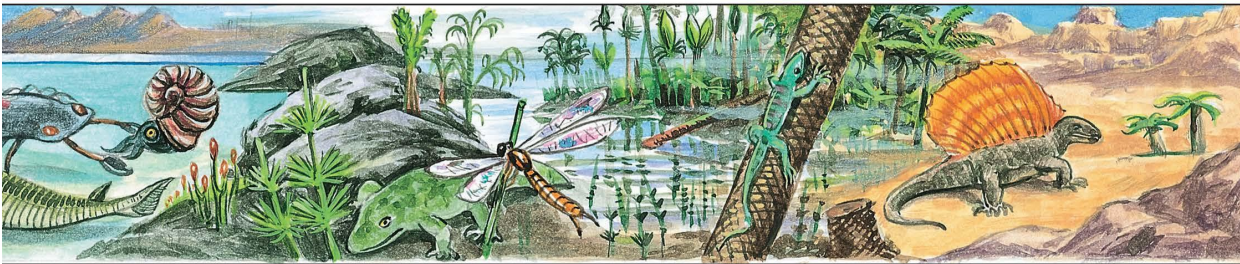
Er leefden talloze dieren, planten en schimmels. Ze verdwenen en maakten plaats voor andere soorten. Vele lieten sporen achter in gesteenten. We noemen deze overblijfselen uit de geschiedenis van de aarde fossielen.

Met behulp van deze fossielen kunnen wetenschappers beschrijven hoe de wereld er miljoenen jaren geleden uitgezien heeft. Daardoor weten we ook welke dieren in welk tijdperk geleefd hebben.

450

350

miljoen jaar geleden

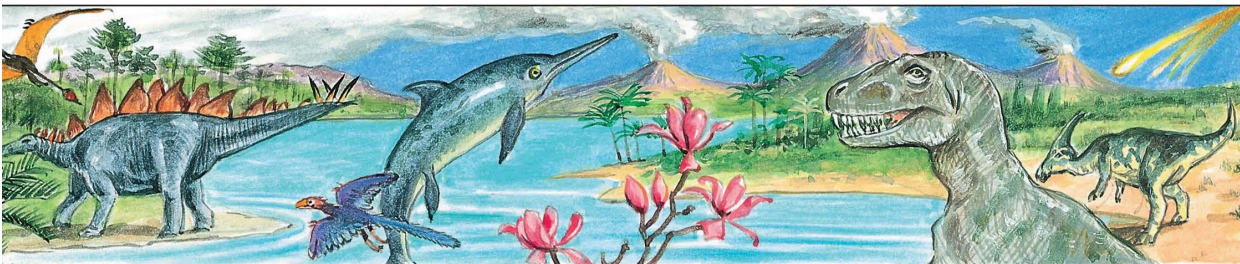
Pantservissen, kraakbeenvissen en beervisachtigen verschijnen in de zeeën. Op het moerassige land ontstaan bossen van varens. Insecten ontwikkelen zich.

De amfibieën duiken op uit het water en gaan aan land. Hieruit ontwikkelen zich reptielen. Er ontwikkelen zich talloze soorten insecten.

150

65

miljoen jaar geleden

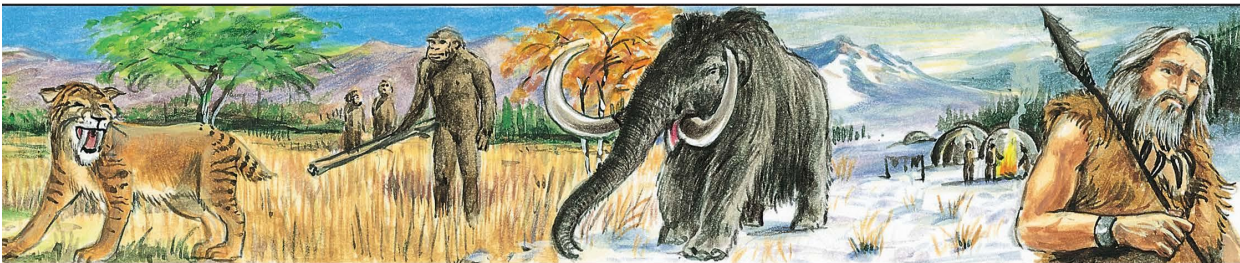
Uit de reptielen ontwikkelen zich de oervogels. In de zeeën leven ichtyosauriërs. De dinosaurussen beheersen de aarde. De eerste bloeiende planten verschijnen.

In Europa heerst een bijna tropisch klimaat. De dinosaurussen sterven plotseling uit. Er ontstaan veel soorten vogels en reptielen.

10

miljoenen jaren geleden

10.000 jaar geleden

Zoogdieren gaan steeds meer lijken op hun huidige versies. Apen en de eerste mensachtige wezens verschijnen. Op aarde doen zich steeds nieuwe ijstijden voor.

De moderne mens ontwikkelt zich. De laatste ijstijd begint 70.000 jaar geleden. Talloze zoogdiersoorten, zoals de mammoet, sterven uit.

Zoogdieren

Het grootste vliegende zoogdier is de kalong (vliegende vos). Deze vleerhond heeft een spanwijdte van 1,40 m.

Zoogdieren zijn de hoogstontwikkelde diergroep op aarde.

Ze verschenen ongeveer 200 miljoen jaar geleden op onze planeet en waren toen nog zeer klein. Pas na het uitsterven van de dinosaurussen konden ze zich vermeerderen. Deze warmbloedige dieren konden op veel plekken leven: op het land, in het water en in de lucht.

Uiers of tepels

Zoogdieren verschillen van andere dieren doordat ze melkklieren hebben. Daarin wordt melk gemaakt waarmee de jongen direct na de geboorte worden gevoed. Bij koeien heten de melkklieren uiers, bij apen, honden en katten noemt men ze tepels. Het jong krijgt alle belangrijke voedingsstoffen uit de moedermelk. De melk bevat ook afweerstoffen die het jong tegen ziekten beschermt. Zonder moedermelk zal het jong sterven. De mens kan ook de melk van koeien, schapen en geiten drinken.

Koeien kunnen meer dan 5000 liter melk per jaar geven.

Walvissen en dolfijnen zijn de intelligentste zeedieren. Hoewel ze geen haar, maar een gladde huid hebben en in zee leven, zijn het zoogdieren. De Groenlandse walvis komt het meest voor.

Grote hersenen

Bij zoogdieren zijn de grote hersenen beter ontwikkeld dan bij andere dieren. De grote hersenen zijn bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het 'denken'. Natuurlijk kunnen dieren niet denken zoals wij. Maar mensapen kunnen veel van hun handelingen sturen. Ze beschikken dus over een soort intelligentie. Door hun hersenen hebben veel zoogdieren de mogelijkheid om dingen te leren. Ze zijn daardoor andere dieren de baas.

Er zijn meer dan 4500 soorten zoogdieren

De belangrijkste zoogdieren zijn

Apen en halfapen:	ong. 350 soorten
Olifanten:	3 soorten
Zeekoeien:	4 soorten
Hoefdieren:	ong. 240 soorten
Roofdieren:	ong. 270 soorten
Knaagdieren:	ong. 1900 soorten
Haasachtigen:	80 soorten
Vleermuizen:	ong. 970 soorten
Insecteneters:	ong. 360 soorten
Buideldieren:	ong. 290 soorten
Eierleggende zoogdieren:	3 soorten
Xenarthra:	29 soorten
Schubdieren:	7 soorten
Tand-, baard- en baleinwalvissen:	ong. 90 soorten
Grootste zoogdier:	blauwe vinvis, 30 m lang en 130.000 kilo
Kleinste zoogdier:	wimperspitsmuis, met staart 7 cm lang en 2 gram

Het kleinste zoogdier is de wimperspitsmuis. Deze weegt slechts twee gram. Het grootste zoogdier, de blauwe vinvis, is 65 miljoen keer zwaarder.

Aanpassen aan kou en warmte

Vogels hebben veren, slangen hebben schubben, kevers hebben een pantser van hoornachtig materiaal. Maar alleen zoogdieren hebben haar. Hun lichaamstemperatuur blijft zowel bij kou als bij extreme hitte gelijk. Bij de meeste zoogdieren is het hele lichaam behaard. Ze hebben een vacht, zoals een beer. Zoogdieren kunnen ook als enige diersoort zweten. Ze hebben zweetklieren in hun huid.

Buideldieren zoals de wallaby zijn primitieve zoogdieren. Ze brengen hun jongen groot in een zak op hun buik.

Op vier benen

Alle zoogdieren zijn viervoeters. Bij sommige zijn de voorste poten armen geworden. Ze kunnen daardoor rechtop staan zoals mensapen. Zeekoeien, walvissen en dolfijnen hebben vinnen in plaats van armen. Hun achterste ledematen zijn verdwenen. Daarvoor in de plaats hebben ze een horizontale staartvin gekregen.

Kleine en grote kinderen

Zoogdieren baren levende jongen. De → embryo's ontwikkelen zich in het lichaam van de moeder. Er zijn twee uitzonderingen: het vogelbekdier en de mierenegels. Deze zoogdieren leggen eieren. De jongen van een kangoeroe zijn bij de geboorte zo groot als een vingernagel. Ze kruipen in de buidel van de moeder, waar ze gezoogd worden en verder groeien. Een olifantenbaby of het jong van de blauwe walvis is daarentegen kolossaal.

De leeuw is een roofdier. Het mannetje staat bekend als de koning der dieren. Hij heeft deze naam hoewel een tijger groter en sterker is. Maar geen dier brult zo hard en angst-aanjagend als een mannetjes-leeuw.

